

КОПІЯ

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

НАКАЗ

28.10. 2020 р.

№ 414-Р

*Про затвердження
та введення в дію Положення про педагогічну практику
здобувачів ступеня доктора філософії у
Сумському національному аграрному університеті*

На підставі рішення Вченої ради Сумського національного аграрного університету протокол №4 від 26.10.2020 року

НАКАЗУЮ

1. Затвердити Положення про педагогічну (викладацьку) практику здобувачів ступеня доктора філософії у Сумському національному аграрному університеті.
2. Ввести в дію положення з 28 жовтня 2020 року.
3. Завідувачу відділу аспірантури та докторантури Костелю М.В. довести дане положення до відома структурних підрозділів та розмістити на сайті університету.
4. Контроль за виконанням даного положення покласти на проректора з наукової роботи Данька Ю.І.

Ректор,
академік НААН України

ЗГІДНО З Оригіналом

Володимир ЛАДИКА

ЗАТВЕРДЖЕНО

рішенням вченої ради Сумського
національного аграрного
університету, протокол № 4 від
26.10.2020 року

введено в дію наказом ректора
№ 414-К від 28.10.2020 року

ПОЛОЖЕННЯ

**ПРО ПЕДАГОГІЧНУ (ВИКЛАДАЦЬКУ) ПРАКТИКУ
ЗДОБУВАЧІВ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ У
СУМСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ АГРАРНОМУ
УНІВЕРСИТЕТІ**

1. Загальні положення

1.1. Положення про педагогічну практику здобувачів ступеня доктора філософії (далі - Положення) розроблено відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), (Постанова Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261), Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (наказ Міністерство освіти і науки України від 11.07.2019 № 977), інших нормативних документів Міністерства освіти і науки України та внутрішніх нормативних документів Сумського національного аграрного університету (далі Університет).

1.2. Педагогічна практика є складовою підготовки докторів філософії за очною та заочною формами навчання спрямована на підготовку до викладацької діяльності в закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

1.3. Це Положення регламентує вимоги та змісту, звітності та порядку проходження педагогічної практики здобувачами доктора філософії.

1.4. Педагогічна практика є обов'язковою компонентом освітньої складової освітньо-наукової програми, за якою навчається здобувач.

1.5. Дисципліна, в межах якої здобувач буде реалізовувати програму педагогічної (викладацької) практики, обирається як правило дотичною до наукового напрямку дослідження здобувача. Якщо ця дисципліна викладається у іншому семестрі, ніж той, у якому передбачена педагогічна (практика здобувача, то практика може бути перенесена

2. Мета і завдання педагогічної практики аспірантів

2.1. Метою педагогічної (викладацької) практики є розвиток викладацьких компетентностей здобувачів ступеня доктора філософії.

2.2. Завданнями педагогічної (викладацької) практики є розвиток у здобувача:

2.2.1. уміння розробляти та реалізовувати освітній компонент у межах своєї спеціальності (галузі знань);

2.2.2. здатності формувати ефективну стратегію навчання-викладання-оцінювання відповідно до цілей та результатів навчання, в тому числі у віртуальному освітньому середовищі;

2.2.3. здатності використовувати знання зі спеціальності у викладанні, інтегрувати їх у дисципліну, яку викладає;

2.2.4. здатності застосовувати різні методи викладання та форми рефлексії;

2.2.5. уміння аналізувати процес навчання, в тому числі оцінювати своє викладання відповідно до навчальних цілей;

2.2.6. здатності працювати у цілеспрямованій взаємодії зі студентами, використовуючи інтерактивні методи відповідно до ситуації

2.2.7. уміння співпрацювати з різними стейкхолдерами освітнього процесу (академічною спільнотою, студентами, адміністративними службами тощо).

2.3. Тривалість, обсяг та терміни проходження педагогічної практики визначається у навчальному плані та включаються до індивідуального навчального плану здобувача (як правило 4-5 семестр залежно від того, у якому семестрі (весняному чи осінньому) передбачена дисципліна, в межах якої буде реалізована програма практики) та погоджується із науковим керівником.

3. Організація педагогічної практики

3.1. Керівництво педагогічною практикою здійснює науковий керівник (керівники) здобувача ступеня доктора філософії кафедри.

3.2. За погодженням із науковим керівником (керівниками) завідувач кафедри, за якою закріплений здобувач, може ініціювати призначення іншого керівника педагогічної практики, зокрема у випадках, коли науковий керівник здобувача не є штатним співробітником Університету. Відповідне рішення кафедри оформлене витягом протоколу засідання кафедри з обґрунтуванням та підписом наукового керівника (керівників) здобувача надається до відділу аспірантури та докторантури не пізніше ніж за 1 місяць до початку семестру, у якому передбачена педагогічна практика.

3.3. Програма педагогічної практики затверджується у встановленому порядку відповідно до вимог Університету до робочих програм (силабусів) навчальних дисциплін з урахування вимог до цілей і завдань, передбачених цим Положенням.

3.4. Basisом проходження педагогічної (викладацької) практики як правило є кафедра Університету, за якою закріплений здобувач. У вмотивованих випадках здобувач може проходити практику в іншому ЗВО. У цьому випадку відповідне рішення кафедри надається до відділу аспірантури та докторантури не пізніше, ніж за 1 місяць до початку семестру, у якому передбачена педагогічна практика.

3.5. Місцем проходження практики здобувачів-іноземців може бути університет-партнер, якщо таке передбачено угодою між Університетом та

університетом-партнером. Організація практики у цьому випадку покладається на університет-партнер за умови обов'язкового виконання завдань педагогічної (викладацької) практики, передбачених цим Положенням.

3.6. Педагогічна (викладацька) практика як правило передбачає такі етапи:

3.6.1. Формування календарного плану роботи відповідно до програми практики та з урахуванням чинного розкладу занять з дисципліни, в межах якої здобувач реалізує завдання педагогічної (викладацької) практики.

3.6.2. Розроблення освітнього компонента чи його частини, в тому числі формулювання результатів навчання, обґрунтування стратегії викладання-навчання-оцінювання, погодження із керівником практики.

3.6.3. Відвідування занять керівника чи викладача, який викладає дисципліну, в межах якої реалізується програмам практики.

3.6.4. Проведення навчальних занять (види та кількість погоджується із керівником, але не менше п'яти занять) з обов'язковою присутністю керівника практики на усіх заняттях.

3.6.5. З ініціативи керівника практики за погодженням із завідувачем кафедри може бути передбачене відкрите заняття. Протокол відкритого заняття долучається до звіту із педагогічної (викладацької) практики.

3.6.6. Оформлення звіту та оцінювання.

3.7. На останньому занятті, яке проводить здобувач, для забезпечення урахування думки студентів, що вивчають дисципліну, їм має бути запропонована анкета для зворотного зв'язку. Зміст анкети може розроблятися здобувачем та погоджуватися з керівником практики з метою розвитку у здобувача уміння формативного оцінювання. Можливе використання анкети, що застосовується для опитування студентів за результатами вивчення дисциплін в системі внутрішнього забезпечення якості Університету.

3.8. Аспіранти, які працюють під час навчання в аспірантурі в Університеті чи інших ЗВО на посадах науково-педагогічних працівників, можуть подати заяву у відділ аспірантури та докторантури на ім'я проректора з наукової роботи на зарахування їм результатів навчання з педагогічної практики на підставі наявного досвіду викладання у вищій освіті (додаток 5). У разі прийняття позитивного рішення здобувач має надати розроблену ними або за його участю робочу програму (сидабус) дисципліни та протокол відкритого заняття з дисципліни, як він викладає. Керівник практики має погодити. У цьому випадку звіт за результатами проходження педагогічної

практики має обов'язково містити протокол відкритого заняття, проведеного здобувачем.

3.9. Здобувач, робота якого під час педагогічної (викладацької) практики визнана незадовільною, вважається таким, що не виконав індивідуальний навчальний план і відраховується.

3.10. Здобувачі, які з поважних причин (хвороба, міжнародне стажування тощо) не змогли пройти педагогічну (викладацьку) практику у запланований термін, повинні пройти її в інший час, визначений кафедрою та погоджений із відділом аспірантури та докторантури.

4. Права та обов'язки керівника педагогічної (викладацької) практики та здобувача ступеня доктора філософії

4.1. Керівник педагогічної (викладацької) практики формує програму педагогічної (викладацької) практики відповідно до цього Положення та з урахуванням інтересів здобувача ступеня доктора філософії, здійснює організаційну і методичну підтримку здобувача на кожному етапі виконання ним завдань практики, проводить оцінювання ступеня досягнення здобувачем очікуваних результатів навчання, передбачених програмою педагогічної (викладацької) практики.

4.2. Навантаження за керівництво складає 5 годин навчального навантаження на кожен 1 кредит ЄКТС, передбачений навчальним планом на цей вид підготовки здобувачів доктора філософії.

4.3. Керівник має право ініціювати залучення інших науково-педагогічних працівників на будь-якому етапі проходження практики (п. 3.6. цього Положення), в тому числі на етапі оцінювання, з метою забезпечення його об'єктивності та надання здобувачу якомога ширшої підтримки.

4.4. Під час проходження педагогічної (викладацької) практики здобувач має усі права та обов'язки, передбачені Законом України «Про вищу освіту» для осіб, які навчаються у закладах вищої освіти, а також внутрішньою нормативною документами, що регулюють процес навчання в Університеті.

5. Вимоги до звіту із педагогічної (викладацької) практики

5.1. Звіт з педагогічної практики містить такі обов'язкові складові:

5.1.1. Титульний лист (додаток 1)

5.1.2. Календарного плану роботи, затверджений керівником практики (додаток 2).

5.1.3. Розроблений освітній компонент чи його частина (відповідно до затвердженої в Університеті форми робочої програми (силабуса).

5.1.4. Лист формативного оцінювання здобувача за результатами педагогічної (викладацької) практики (Додаток 3).

5.1.5. Лист сумативного (підсумкового) оцінювання здобувача – рівня досягнення ним очікуваних результатів результатами педагогічної (викладацької) практики (Додаток 4).

5.2. До звіту також можуть бути додані такі документи:

5.2.2. Анкета зворотного зв'язку, якщо вона була розроблена здобувачем.

5.2.3. Протокол відкритого заняття, якщо рішення про його проведення було прийняте кафедрою.

5.2.4. Інші документи, визначені керівником практики.

Підготував:
Завідувач відділу
аспірантури та докторантури

М.В.Костель

Погоджено:
Перший проректор

М.П.Курило

Проректор з наукової роботи

Ю.І.Данько

Начальник юридичного відділу

Д.С.Галицька

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет _____

Кафедра _____

**ЗВІТ
З ПЕДАГОГІЧНОЇ (ВИКЛАДАЦЬКОЇ) ПРАКТИКИ**

Здобувач _____ (ініціали, прізвище)

Спеціальність _____ Шифр, назва

Освітньо-наукова програма _____ Назва

Керівник практики _____ (ініціали, прізвище)

Суми – 20__

Календарний план роботи
Протягом педагогічної (викладацької) практики

Здобувач _____

Спеціальність _____

Освітньо-наукова програма _____

Дисципліна, в межах якої реалізуються
завдання педагогічної практики _____

Освітня програма, в межах якої викладається дисципліна:

Рівень вищої освіти: _____

Назва: _____

Вид роботи, які є обов'язковими в межах педагогічної (практики)	Період	Примітки
Ознайомлення з програмними результатами навчання, які має забезпечити дисципліна, робочою програмою (силабусом) дисципліни		
Розроблення частини дисципліни, в тому числі РН, які будуть забезпечені, методи викладання, які будуть застосовані для досягнення		
Формування стратегії оцінювання, в тому числі формативне оцінювання, яке планує застосувати здобувач		
Погодження з керівником, коригування		
Розроблення анкети для зворотного зв'язку		
Заняття 1, обговорення з керівником		
Заняття 2, обговорення з керівником		
Заняття 3 обговорення з керівником		
Заняття 4 обговорення з керівником		
Заняття 5, анкетування студентів		
Аналіз результатів анкетування, обговорення із керівником результатів анкетування		
Підготовка звіту		
Оцінювання керівником		

ДОДАТОК 3

Рекомендована¹ форма формативного оцінювання здобувача за результатами проходження педагогічної (викладацької) практики

Сильні сторони здобувача	Потребує удосконалення
Рекомендації щодо наступного удосконалення	
Думка здобувача (саморефлексія)	

---

¹ Форма може бути розширена керівником практики за потреби відповідно до програми практики, з урахуванням особливостей конкретного здобувача тощо.

Рекомендована² форма сумативного оцінювання здобувача за результатами проходження педагогічної (викладацької) практики

Складова викладацької компетентності	Рівень			
	недостатній	задовільний	достатній	високий
Уміння розробляти освітній компонент у межах своєї спеціальності (галузі знань),				
Здатність формувати ефективну стратегію навчання-викладання-оцінювання відповідно до цілей та результатів навчання				
Здатність використовувати знання зі спеціальності у викладанні, інтегрувати їх у дисципліну, яку викладає				
Уміння застосовувати адекватні навчальним завданням та РН методи оцінювання, в тому числі формативного для забезпечення максимального прогресу студентів у навчанні				
Здатність застосовувати різні методи викладання та форми рефлексії				
Уміння аналізувати процес навчання, в тому числі оцінювати своє викладання відповідно до навчальних цілей				
Здатність працювати у цілеспрямованій взаємодії зі студентами, використовуючи інтерактивні навички відповідно до ситуації				
Уміння співпрацювати з різними стейкхолдерами освітнього процесу (академічною спільнотою,				

² Форма може бути розширена керівником практики за потреби відповідно до програми практики, з урахуванням особливостей спеціальності тощо.

студентами, адміністративними службами тощо).				
--	--	--	--	--

Додаток 5

Проректору з наукової роботи
Сумського НАУ

Здобувача ступеня доктора філософії
___ року навчання

(ПБ)

Заява

Прошу зарахувати наявний у мене викладацький досвід у вищій освіті, як результати навчання з педагогічної (викладацької) практики, передбачені ОНП за якою я навчаюся

ЗВО, в якому працюю	
Посада	
Обсяг навчального навантаження	
Термін роботи на посаді НПП	
Дисципліна (робоча програма(силабус) додається)	

Погоджено:

Керівник педагогічної (викладацької)
практики
Завідувач кафедри, за якою закріплений
здобувач